

Tee püsti ees

„Harry, sa peaksid tõesti midagi tegema!” naise hääli oli kile ja katkev.

„No mida, kullake?” pelgupaika otsiv jorin. „Ja lõpuks, mis see meie asi on?”

„Mis see meie asi on!!!” irooniline ja natuke hüsteeriline osatamine. „Kõik naeravad. Naabrid naeravad, töökaaslased naeravad, isegi majad ja autod naeravad!”

„Majad ja autod ei naera, neil ei ole lubatud inimeste üle naerda.”

„Jah, sinu kuuldes mitte, aga milliseid pöördumisi nad kasutavad, kui kellelegi teisele meist räägivad. Ja need küsimused, need on nii... iroonilised.”

Mühatatus. Vaikus.

„Ütle siis ometi midagi! Mis sa vaikid. Miks su isa ei või olla nagu normaalsed inimesed?!”

„Ta on selline. Kosmoses käinud...”

„Jäta! Iga teine on. See et nad omal ajal vanniahjuga lendasid, ei tee temast veel kangelast. Nüüd on ta vana seniilne tüütus, kes arvab, et teab maailmast kõik. Ta isegi ei suvatse minuga rääkida. Ta kinnitab, et ei suuda mind inimeseks lugeda, kuna ma ei oska matemaatikat! Ta räägib kõigile, et inimene, kes ei oska matemaatikat, ei ole päriselt inimene, vaid ligikaudne lähend, keda on õpetatud mitte tuppääd tegema...” Naise hääli katkes vihase klähvatusega, natuke aega oli ainult kuulda, kuidas ta õhku ahmib.

„Ja nüüd teeb ta ise sinna autosse! On omale kogunud sinna kõik tema neetud elu tagavad süsteemid. Ei lahku sealt kunagi. Käib isegi laadimas koos autoga. Kas teda hullumajja ei saaks panna?”

„Et ta silmapilk looks endale virtuaalreaalsuse, kus ta ikka autos istub? Mis see annab? Siin ta vähemalt teab, et see on päris.”

„Siis tuleks talt arvutiühendus ära võtta.”

Vaikuses oli lausa tunda, kuidas äike koguneb. „Sa tead, et isegi sellist mõtet peetakse kuritegelikuks. Lõpuks ei kahjusta ta kedagi. Sinu sallimatuse pärast ei hakka keegi inimõigusi rikkuma, ja hea on. Ise sa istud õhtudläbi virtuaalis, meie poiss peaaegu ei tulegi sealt enam välja. Ka mina töötan enamiku aega virtuaalis. Isa istub autos. Jäta ta ükskord rahule.”

Vanamees muigas ja tõmbas luugi kinni.

„Nad on rumalad,” pomises ta. „Nad on unustanud, et heli levib ka läbi seinte.”

Ta patsutas rooli ja kohendas end pisut.

„Lähme päikest võtma.”

Auto tõukas end nagu lind rõdult ära, tegi õhus sujuva kaare ja maandus katusel. Peaaegu kogu vaba pind oli kaetud mustade larakatega. Auto katusele sirutas välja ja rullus lahti musta kätte, masin tardus teiste samasuguste tuhaliblede hulgas oma päikesepatareisiid laadima.

Vanamees oli tukastanud, ta ärkas võpatades selle peale, et katet kergitati ja politseinik piilus tema poole.

Vanamees tundis võimukandja ära ja viipas.

Armatuurilaulal välgatas sidekutsung.

„Jah?”

„Kas ma võin sisse tulla?”

„No eks sa tule.”

Üks uks avanes ja politseinik laskus vanamehe kõrvale istmele. Avatud uksest tungis sisse kuuma bituumeni ja muu vastiku keemia järgi lõhnavat õhku ja ebameeldivat palavust, samuti paljude seadmete üminat ja õrinat. Luuk sulgus kohe ja taas valitses vaikus, milles oli ainult kuulda korraks tööle läinud ventilaatori sahinat.

„Ikka elus?” küsis politseinik teise poole vaadates.

„Nagu näed,” vanamees muigas kergelt. „Näe --” Ta tekitas tuuleklaasile tekstid. „Mu viimane vaenlane on surnud. Tegelikult ma ei teadnud, et ta veel elab. Arvasin, et olen ta surmakuulutuse maha maganud. Aga siin ta on. Sõbrad on ammu läinud, olen üksi. Pojapoeg käis mind ka vaatamas viimati kaks aastat tagasi. Istub minust umbes kümne meetri kaugusel, aga minuni ei jõua. Liguneb, kontaktid küljes. Minu ajal...”

Teise ilmet nähes jäi ta vait.

„Kas midagi on hullusti?” küsis ta siis toonil, et vastus teda eriti ei huvita.

Politseinik noogutas aeglaselt.

„Eile tuli jälle kiirteedelt kaheksateist kiiruse ületamise raportit, millega on hakkama saanud surnud mehed. Nad ei vaatle asja süsteemina, muidu oleks keegi ammu taibanud, et sellised ringid algavad ja lõppevad Stuntvilles. Varsti nad kardetavasti panevad mingi kontrolli peale ja siis sa saad omale kohe mõne võmmi sappa.”

„Mis nad minugi ikka teevad?”

„Võivad auto ära võtta. Ja arvuti. Seda viimast tigidusest. Nad peavad oma süsteemi lollikindlaks. Mina ei ole spetsialist, ma ei tea, mis sa nende kastidega teed. Sellest ei pidavat mitte keegi aru saama, mitte keegi suutma neid koode murda.”

„Ega ma varsti enam ei suudagi,” pomises vanamees. Ta raputas pead. „Mitte et nad keerukamaks või lollikindlamaks muutuksid -- ei. Kasutavad neid ju inimesed. Kes teevad raudse järjekindlusega ühtesid ja samu vigu. Ma ei suuda enam uusi süsteeme omandada. Lihtsamgi on mul neid kogu aeg petta olnud kui nooruses. Siis käisid mehed veel masinatest üle...”

„Meie arust oled sa hämmastav. Kust sa õieti kõik need lisandid saanud oled? Ma ei mõtle elutagamist, see on paljudel -- need isetaastuvad vaibad ja värsket õhku tootvad peldikud. Kiirendid ja salvestid?”

„Standardseadmed. Ainult juhtimine tuleb ümber teha. Kust sina neist tead? Ma pole nagu rääkinud.”

„Just. Su minia tahab sinust kangesti lahti saada. Ta ilmselt ei saa kiirteenõksust aru, aga ta rääkis kiirenditest ja salvestitest. Salvestid on mõeldud avariolukordadeks, kui tee energiavoog mõnel paneelil mingil põhjusel katkeb, kiirendid on samuti avariolukordadeks. Mõlema kasutamisest peaks kohe minema automaatne häire liikluskeskusesse. Olen üsna veendunud, et sinu omadest ei lähe?”

Vanamees irvitas ja raputas pead.

„Kahjuks politseiülem ei oska oma süsteemi häkkida nii nagu sina. Ta ei oska saadud avaldust kustutada. Keegi ei taha sind puutuda -- sa elav vabadusesammas. Aga ta peab reageerima. Mõelda oskame me kõik -- kui tuleb välja, et sa oled põhjalikult modifitseerinud juhtimissüsteemi, algab uurimine, välja tulevad ka su muud patud ja... ma ei tea. Pahandused igal juhul. Muud ta teha ei saanud, kui rääkis mulle. Mina räägin sulle. Ma loodan, et sa oskad ka auto tehisintellekti vait panna?”

„Ära selle pärast muretse.” Vanamehe hääl oli kurb ja vaikne. „Vanaks hakkab jääma, vanaks.” Ta pööras end teise poole. „Kas sa tead, et kotkad surevad lennates? Ma mõtlen mitte mingid mänguasjad või lennukid, vaid tõelised elusad kotkad, need keda mõned veel loomaaedades on?... Seal nad muidugi ei sure lennates...”

Ta vaikis ette vaadates, sellal kui politseinik üritas taibata, millest jutt.

„Igal juhul aitäh hoiatamast, küll ma midagi välja mõtlen,” jätkas ta hoopis teisel lõbusal toonil kümne sekundi pärast. „On sul kiire?”

„Tegelikult jah. Ma ei tohiks siin ollagi. Lülitasin asukohamääraja välja, aga nii pikki häireid ma ausa näoga ära ei põhjenda.”

Ta tõusis, viipas ja kõndis minema.

„Mis sa sellest arvad, Kidd?” küsis vanamees suletud silmadega.

„Sa oled korduvalt ja mitmel viisil blokeerinud mu märkused seoses mu süsteemide häkkimisega.”

Mehe suunurgad tõusid.

„Jah. Aga kuidas muidu sa tehnilise kontrolli läbiksid? Ma ei salli „vanemaid vendi”, ma ei salli kontrolli, ma ei salli halli elu, sõitmist ainult teedel. Sul on mootor, satelliidinavigaator, miks pead sa püsima ainult tähistatud ja energiat täis kanalitel. Sa suudad kümme korda kiiremini lennata!”

Arvuti vaikis.

„Ja mis sa peaksidki ütleva, kimp pseudoneuroneid. Korja patarei kokku!”

„Laadimine on ainult 29%,” protesteeris masin.

„Aga kiirendid on peaaegu täis. Me teeme spetsiaalse lennu. Läheme!”

Masin tõusis katuselt ja lendas lõunasse, kus mõnesaja kilomeetri järel pidi lõppema linn ja algama vaba ookean. Vanamees pööras end ja keeras lahti mingi seadme kaane, luges peopessa võetud ekraanilt skeemi ja lõi kaks traati. Toppis lahtised juhtmeotsad imeväiksesse seadmesse ja sulges kaane.

„Mis sa reaktoriga tegid?” nõudis arvuti. „Mul kadusid kontrollisignaalid, aga nüüd näitavad need korrasolekut, samal ajal kui test ei käivitu. Veateade ka saatjalt -- reaktori häired tuleb kohe edastada keskusesse, aga sa oled nende edastamise blokeerinud.”

Vanamees kirjutas klaviatuuril korraldusi, samal ajal kui arvuti neid kommenteeris ja vaidlustada üritas:

„Madala taseme korraldused, mida sa sisestad otse juhtmoodulitele, ei allu minu heuristilisele kontrollile. See tegevus on lubamatu ja ohtlik! Kiirendite kasutamine ilma hädaolukorrata on keelatud! Kõigi väljastpoolt tulevate korralduste blokeerimine on keelatud kui äärmiselt ohtlik ja ebaseaduslik! Reaktori kaitsekontuuri õnneks ei ole võimalik välja lülitada. See hävitaks ju meid.”

„Kontrolli sisendeid C65A19 ja CF4C32,” porises vana. „See lisamoodul.”

„Korrigeerin -- sa oled blokeerinud reaktori kaitsekontuuri. Miks see kõik?”

„Sest minu aeg on otsas. Oh, see ei ole tänane otsus, olen selleks juba ammu valmistunud, vajasin ainult ajendit. Kas sa kardad surma?”

„Mul ei ole selliseid kategooriaid. Ma pean iseennast säilitama, aga see ei ole inimolendi hirm.”

„Siis ole vait.”

Auto tuhises teistest kõrgemal mitmekordse lubatud kiirusega, ignoreerides ka teetähiseid. Kiirendite leegid pekslesid hõreavas õhus, muu liiklus ja ehmunud politseinikud jäid kaugetele tahapoolle. Pilvede vahelt aimuv rannajoon libises nende alt mööda.

„Kahju, et sa orbiidile ei saa tõusta.” Mees ajas end sirgu ning vaatas tumesinist taevast ja maad, mis ainult kergelt kumerdudes hiigelsuurena nii kaugel ja siiski nii lähedal all oli.

„Aeg elada ja aeg surra.”

Vanamees lühistas reaktori. Plahvatus hävitas auto hetkega. Kõik, mis põles, lagunes heledas tules, ainult natuke pihustunud metalli langes alla ookeani suunas.